

maatte tro, at den gjaldt i længere Tid. Den ene Lønne Byg var baseret paa, at saasnart Kjøberen forlangte sin Sagtret, skulde denne Tid Byg træde i Stedet derfor; men det var, som sagt, en Raanon, der slet ikke var anført i Salgsplanen. Jeg vil derfor bede den høitagtede Minister være meget venlig med disse Salgsplaner, der isølge Lovens af 9de Marts 1872 § 6 fremkomme for Ministeren, da de muligvis ikke Alle ere paalidelige; derfor har paa denne Maade vil fremme Fæstets Overgang til Selveiendom. Da det erede Medlem for Kjøbenhavns 6te Valgkreds er imedgaaet af det erede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds, skal jeg ikke videre udtale mig mod ham, men kun sige, at jeg tror, at alle Thingets Medlemmer ere vel bekendte med, at det erede Medlem kan føre Alt hen under den socialtiske Bevægelse, og jeg tvivler ikke paa, at det erede Medlem kan blive en udmærket Hoveding for den nævnte Bevægelse.

Table: Den høitærede Minister har nylig paaberaabt sig, at Ingen mere nysigtigt end netop han har søgt at hævede de gjældende Bestemmelser for Fæstelovgivningen. Hvis jeg tør gaa ud fra, at den erede Minister vil medtage og mulig undersøge — jeg forlanger ikke noget Svar derpaa — et enkelt bestemt Forhold — jeg nævner ikke noget bestemt Sted, men Noget, der mulig kunde ske andre Steder — skal jeg tillade mig at spørge, om den høitagtede Minister finder det overensstemmende med Fæstelovgivningen, at en eller anden Forpagter paa en af de mange Gaarde, der høre under et Gods, at en saadan Forpagter, der i sin Egenkab af Forpagter har god Leilighed til at gjøre et Gaardjob af ledige Fæstesteder, kan ved Siden af sin Forpagtning drive en Gaard, der ligger lige op til hans Forpagtning, og drive den under Forpagtergaarden; jeg spørger, om dette er overensstemmende med Fæstelovgivningen. (Indenrigsministeren: Nei!) Jeg har blot nævnt dette Tilfælde; fordi jeg ønsker, at det maatte blive undersøgt, hvorledes den Slags Mænd, der staa langt nærmere til at gjøre Kjøb end Andre, stille sig til Fæstevæsenet; thi det Tilfælde, jeg er bleven opmærksom paa, tror jeg mulig kunde være mere almindeligt. Det blev fremhævet af det erede Medlem, der fører Ordet for Forslagsstillerne (S. A. Hansen), at Ministeren giver Bevillinger til at lade Steder være fæstede i en vis Tid. Jeg vil tillade mig at føre Spørgsmaalet lidt længere tilbage; jeg vil sige: Er der sørgt tilstrækkelig for, at det kommer til Ministeriets Kundskab, saasnart en Gaard bliver fæstede? Er der tilstrækkelige Virkemidler til, at det ikke kan holdes hemmeligt i længere Tid, at en Gaard er fæstede? Jeg tror, at der gives Tilfælde, hvor Indberetning derom ikke gaar ind, uagtet det er paalagt visse Mænd at gjøre Indberetning. — Jeg kan ikke

negte mig den Fornøielse, medens jeg har Ordet, at fremsætte et Par Strøtanter overfor det erede Medlem for Kjøbenhavns 6te Valgkreds (Hindenburg). Jeg synes, at han nok kan fortjene nogen Opmærksomhed fra deres Side, der muligvis ogsaa havde Leilighed til ad historisk og juridisk Veie at komme ind paa de Spørgsmaal, som han omtalte med saa stor Sikkerhed. Han nævnte en af de gamle Sætninger, som forekom mig at være ved Varnare komme ind her, nemlig den, at Opretholdelsen af Fæstetvungen paa en vis Del af Fæstegodset skulde være stift af Omhu for at bevare Bondestanden. Jeg tillader mig at tro, at et rigtigt Syn paa den danske Historie vilde sige, at naar man undtager en ganske kort Tid, nemlig en Periode i Slutningen af det forrige Aarhundrede, da der gik en lille Luftning i denne Retning, har det ikke været det nævnte men ganske andre Hensyn, der bragte Regjeringen til at tage Bestemmelse med Hensyn til Fæstetvungen, ligesom det jo ogsaa var ganske andre Hensyn, der gjorde, at Abelen ikke i sine Velmagtsdage slugte mere Fæstegods, end den har slugt; den slugte ikke mere, end den kunde fordøje. Havde den funnet fordøje det Altsammen, havde den sikkert nok slugt det; det kunne De læse i Arild Hvitfeldts Historie, hvori han som Abelskribent viser, hvor langt man kunde gaa i denne adelige Epifemaade. Men Sagen er, at i Abelsiden var der ogsaa Noget her til Lands, som hed Kongemagten, og som søgte at hævede sine Rettigheder, saagodt som den kunde, og den maatte staa med Abelsmændene og Rigsraadet paa Papiret for at holde nogle af sine Rettigheder oppe. Paa denne Maade holdt den igen, naar de Andre vilde spise. Men nu kommer den senere Tid, den Tid da Fæstetvungen var kommen i Brug. Da var det heller ikke Omhu for Bondestanden, der raadede, — nei, ingenlunde! Vi kjende jo Tilstanden, hvorledes den var den Gang; vi vide jo, at Godseierne undertiden ligefrem tvang Folk ind paa en Gaard; de stode med ynkelige Miner, men man sagde: Nei, Du skal have den. Og hvorfor? Fordi Staten forlangte, at der skulde være en Fæstebondestand, fordi Staten havde en Interesse i, at der var saadan Landbrug omkring i Landet, fordi man brugte Landboerne som et stort Arbeidsmaskineri, hvorved man erholdt en hel Del Arbeide, der skulde udføres i Statens Tjeneste. Derfor sagde man til Godseierne: I skulle holde en saadan Besætning, at det kan udføres, og derfor hævdede man Besiddelsen, hvorigenem det kunde ske. Man maatte ogsaa huske paa, at de Goder, som Godseierne skulde have af Fæsterne, støttede sig til, at vedkommende Godseiere den Gang ogsaa paatog sig en hel Række Forpligtelser overfor Statslivet og Samfundslivet, hvorimod Godseierne nu ikke have en eneste Forpligtelse overfor Statslivet, men have beholdt alle de Rettigheder, som de daværende Godseiere fik til Gjen-